

Hongarije Graaf VON KUEFSTEIN en Ridder VON GÖLLER; voor België Dr. BECQ; voor Denemarken Graaf VON KNUTH; voor Spanje Graaf DE BAQUER en Dr. CORTEZO; voor Frankrijk BARRÈRE, Dr. PROAST, Dr. BROUARDEL en Dr. CATELAN; voor Engeland Lord LOWTHER en Dr. MACKIE; voor Griekenland AFGYROPOULOS en Dr. JANCAROL; voor Italië Graaf D'AREO, Marquis CAECANO en Dr. PAGLIANI; voor Nederland U bekend; voor Portugal Graaf MACEDO; voor Rusland Graaf JONINE; voor Turkije AHMED-Bey, ARIF-Bey, Dr. BONKOWSKY-Bey en Dr. HAHED-DIN-Bey, en voor Egypte BOUTROS-Pacha en Dr. MAHMOUD SIDKY-Pacha; terwijl bovendien nog aan de Conferentie zijn toegevoegd: Dr. HAGEL en Dr. KARLINSKY, de Hear MAYER en Dr. TORELLA en Baron WRANGELL.

Eenige dezer Heeren hebben de pelgrimstochten in den Hedjar medege- maakt. Het is echter zeer de vraag, of de Conferentie dit onderwerp behan- delen zal.

Zal de Conferentie slagen? Dit is de groote vraag, die wij allen elkaar dagelijks voorleggen, en waarop wij elkander ook steeds het antwoord schuldig blijven.

De stad Venetië blijft steeds in mist, regen en nevel gehuld, er heerscht zoowel hier als overal elders influenza. Ge begrijpt, dat wij onder die omstandigheden hartelijk naar het einde verlangen.

In de groote Opera, een der schoonste van Europa, werd ons een gala- voorstelling aangeboden, en bij den Prefect een avondfeest; maar die feesten, hoe zij ook mogen getuigen voor de welwillendheid en gastvrijheid onzer gastheeren, kunnen ons op den duur niet boeien en zien wij reikhal- zend het einde der Conferentie te gemoet.

t. à t.

Dr. RUYSCH.

INGEZONDEN.

Amsterdam, 18 Januari 1892.

Mijnheer de Redacteur!

Een Nederlandsch Staatsman heeft eens in een kamerzitting de opmerking gemaakt, dat men veelal weinig plezier beleeft van de boekjes, die men heeft geschreven. Ik kan uit ondervinding deze gedachte toepasselijk verklaren op het lezen en refereeren van FOKKER's geschriften. Deze arbeid, op verzoek van uwen voorganger ondernomen, heeft ongelukkig den Schrijver geërgerd en zelfs thans, na 4 jaren, blijkt die ergernis nog uit het uitroepingsteeken, hetwelk hij in het nummer van 16 Januari l.l. op pag. 82 achter een uitdrukking van den ondergeteekende heeft geplaatst.

Dit geeft mij aanleiding, niet om een discussie over de heterogenese te openen — ik acht die onvruchtbaar — maar om U en den lezers van dit blad uiteen te zetten, waarom ik de geschriften van dien Schrijver verder onbesproken heb gelaten.

Na de door mij in het *Tijdschrift* 1) behandelde deeltjes I en II van FOK-

KER's „Untersuchungen über Heterogenese" is er nog een derde deeltje verschenen. Aan het eind daarvan stond „mit einem vierten Heft, das noch in „diesem Jahre erscheinen wird, werden diese Untersuchungen vollständig „sein." Dat was in 1888; in den fonds-catalogus van FOKKER's uitgever P. NOORDHOFF van 1890 staat zijn geschrift vermeld met „Schluss" bij het derde deeltje; het vierde is dan ook nog niet van de pers gekomen.

Ondertusschen heeft FOKKER in zijn Laboratorium door DIDDENS verder de haematocyten 1) laten onderzoeken. Hij refereert diens experimenten in VIRCHOW's *Archiv* 1890. Het bleek, dat deze vormen nu ook uit de oplossing van haemoglobine-kristallen in water konden verkregen worden, en FOKKER laat een der bewijsgronden varen voor het *leven* dezer producten. DIDDENS toch had hiermede aangetoond, dat haematocyten ook zonder de aanwezigheid van voedingsstoffen ontstaan. FOKKER blijft evenwel de haematocyten nog altijd voor levende wezens aanzien, daar zij zuurstof noodig hebben om zich te vormen, een zwakke bewijsvoering, daar toch sedert 100 jaar bekend is, dat zuurstof aan velerlei scheikundige processen deelneemt. Tegenover FOKKER's opvatting van de haematocyten als een voorstadium van bacteriën kan men op grond van zijn eigen onderzoekingen de meening stellen, dat zij een voorstadium van de ontbinding van haemoglobine zijn.

In genoemd referaat en verder in andere referaten in dit *Tijdschrift* beklagt FOKKER zich, dat zijn proefnemingen slechts weinig belangstelling hebben gewekt; ik behoef mij dit niet aan te trekken, want ik ben een van de weinigen, die ze hebben gerefereerd. Toch wacht ik op eenige meerdere uitkomsten van onderzoekingen in het Groningsche Laboratorium, voor ik ze weder ga ontleden. Ik geloof ook, dat vele anderen zoo denken; zoo zocht ik bijv. in VIRCHOW-HIRSCH' Jahresbericht over 1888 te vergeefs naar een bespreking van den inhoud van het derde deeltje der „Untersuchungen", hoewel ik dat geschrift onder verschillende rubrieken vermeld vond (zelfs onder „Teratologie und Fötalkrankheiten, I Allgemeine Doppelbildungen") en het dus onder de oogen van meer dan één medewerker is gekomen. Te meer acht ik deze afwachtende houding gepast, omdat FOKKER ook in dit *Tijdschrift* proeven heeft beschreven, die hij zelf heeft genomen, en dus de lezers zonder mijn medewerking van zijn werkzaamheden konden kennis nemen.

Ten slotte zij het mij vergund op te merken, dat het mij niet is ontgaan, dat FOKKER met voorliefde die onderzoekingen refereert, waarin hij een ondersteuning van zijn hypothese meent te vinden, en dat hij daaraan veelal meer of minder duidelijke beschouwingen vastknoopt, die bij den lezer den indruk kunnen opwekken, dat zij, die de meening van den Referent over de heterogenese niet deelen, bevooroordeeld en bekrompen denken. Daar mijn boek-beschouwing nu eenmaal de aanleiding is geweest van een anti-critiek van FOKKER 2), mag ik mij daarvan wel iets aantrekken en stel ik er prijs op U de verzekering te geven, dat mij heterogenese en abiogenese zeer welkome begrippen zullen zijn, als ze maar eerst proefondervindelijk zijn aangetoond. Zoolang dit niet het geval is, houd ik mij liever aan de oude verklaringen.

1) 1888, Deel I, blz. 13 en 100.

2) l. c., pag. 52.

Toch kan het best wezen, dat FOKKER gelijk heeft; het begrip van het contagium animatum is ook ontstaan lang voordat er één bacterie gezien is; misschien gaat het met de heterogenese evenzoo, en wordt dan in later tijd aan FOKKER's profetischen blik de welverdiende hulde gebracht.

Als ik uitga met mijn portemonnaie in mijn zak en ik bespeur bij mijn t'huiskomst, dat dit voorwerp verdwenen is, dan denk ik dat ik het verloren heb, het ergens heb laten liggen of wel dat het mij is ontstolen; maar ik denk niet, dat het een vierde dimensie heeft aangenomen en daardoor aan de waarneming door mijn zintuigen is ontsnapt. Eerst als ik zeker weet, dat er van verlies en diefstal geen sprake kan zijn, zal ik bij de spiritisten mijn licht gaan opsteken.

Hoogachtend en Collegialiter,

R. H. SALTET.

BERICHTEN.

BUITENLAND.

PARIJS. — De bekende Hoogleraar in de anthropologie bij het Musée d'histoire naturelle, Dr. JEAN LOUIS ARNAUD DE QUATREFAGES, is op 81-jarigen leeftijd overleden. QUATREFAGES maakte zich door talrijke geschriften op het gebied der zoölogie, anthropologie en ethnologie bekend. Vooral zijn geschrift: „La race prussienne” maakte in Duitschland, door de daarop volgende polemiek met VIRCHOW, opgang. Het is slechts aan weinigen bekend, dat hij ook korten tijd de genees- en heekunde uitoefende en zelfs als uitvinder van eenige speciëele instrumenten optrad.

— Het Musée d'histoire naturelle is bij decreet van 13 December j.l. ge-reorganiseerd. De Directeur wordt voor 5 jaren benoemd. Het emeritaat der Professoren gaat in op den 75-jarigen leeftijd. Zij kunnen echter als honoraire Hoogleraren aan de instelling verbonden blijven. Ieder Hoogleraar moet ieder jaar minstens 40 lessen geven. Het onderwijs is publiek en wordt van 1 November tot 31 Juli gegeven.

BERLIJN. — Bij de Regeering wordt de invoering van de algemeene „Todtenschau” in den geheelen Pruissischen Staat overwogen. De vraag is geopperd, of de toepassing daarvan ook in bijna niet bevolkte streken mogelijk is, en welke kosten de toepassing van gezegden maatregel zou medebrengen.

— Het „Deutsche Krankenkassen-Gesetz” lijdt aan verschillende gebreken. Er is niet uitdrukkelijk bepaald, dat de geneeskundige behandeling aan een „approbirter Arzt” moet toevertrouwd worden, en reeds nu zijn daarvoor hier en daar „notorische Kurpfuscher” gekozen. Door de Regeering is beweerd, dat niet overal het aanwijzen van een erkenden deskundige mogelijk is, en daarom dienaangaande geen bepaling in de wet kon opgenomen worden. Reeds is de wet bij de tweede lezing aangenomen; wordt bij de derde niet